

VẼ BẢN ĐỒ PHÁC THẢO & CÁCH KHAI THÁC THÔNG TIN (SKETCH MAPPING)

1. Giới thiệu:

Bản đồ phác thảo(sketch map) là công cụ rất hữu ích để nhân viên kiểm lâm hoặc những người đi điều tra rừng nắm bắt được những thông tin cơ bản đầu tiên về khu vực mà mình dự định điều tra hoặc làm những công việc khác như xác định và tìm kiếm thông tin về các vụ vi phạm lâm luật hoặc về lâu dài là khi thiết lập các vùng đồng quản lý hoặc phân khu bảo vệ nghiêm ngặt, bản đồ này sẽ giúp cho người dân có ý niệm rõ ràng hơn về ranh giới của những khu vực này.

Trong quá trình đi tuần tra, điều tra rừng hoặc lập kế hoạch (đặc biệt là những cuộc điều tra sơ bộ nhằm tìm kiếm thông tin về loài, khu vực bị xâm phạm...)nhiều người than phiền về việc thiếu thông tin ở những khu vực mà mình đến, nhất là các khu vực xa xôi, hẻo lánh.

Một phương pháp nhanh và tương đối hiệu quả để giải quyết những khó khăn này là cùng với người dân bản địa xây dựng bản đồ phác thảo ở khu vực đó nhằm giúp cho chúng ta có những thông tin ban đầu giúp cho công tác điều tra được thuận lợi hơn. Bản đồ phác thảo càng nhiều thông tin, chính xác thì việc điều tra rừng cũng như công tác nắm bắt tình hình ở những khu vực mà mình dự định tiến hành sẽ nhanh chóng, chính xác và hiệu quả.

2. Dụng cụ cần thiết khi tiến hành vẽ bản đồ phác thảo:

Giấy trắng khổ A0, bút chì đen, màu, bút viết bảng trắng nhiều màu

3. Phương pháp tiến hành:

3.1 Chọn người dân địa phương: Người tham gia vẽ phải là những người am hiểu về khu vực rừng họ đang sinh sống (thợ săn, già làng, những người hay đi nương, rẫy...). khoảng 5 người tham gia một đợt vẽ, có nhiều người góp ý càng tốt. Nhân viên kiểm lâm nên gặp mặt già làng thông báo mục đích và những công việc sắp sửa làm, nhờ giới thiệu những người hiểu biết về rừng rồi tự mình mời, không để già làng hoặc trưởng thôn đi mời.

3.2 Tiến hành vẽ: Trước khi vẽ nên thông báo lý do cho mọi người khỏi thắc mắc và đưa ra những hướng dẫn sơ bộ.

- Điểm đầu tiên nên xác định là con đường chạy qua làng, lấy con đường chạy qua làng hoặc một vật gì đó mọi người đều biết để làm chuẩn. Nên chọn hướng nào có rừng để đặt điểm chuẩn vì nếu không sẽ không đủ giấy hoặc bản đồ mất vẻ thẩm mỹ.

Đây là bản đồ phải bỏ vì rừng chỉ có một bên của đường chuẩn

- Khi đã xác định điểm làm mốc và vẽ xong, tiếp tục vẽ đường ranh giới cuối cùng mà người dân biết đến. Nên khuyến khích và hướng dẫn người vẽ những địa điểm kế tiếp, liên tục theo không gian là gì, ví dụ: nương rẫy hoặc đồi núi, hoặc sông suối... Tiếp tục cho đến điểm cuối.

Hình dạng của đường vẽ đồi núi có đường cong như hình quả núi, đường sông thì thẳng, liền nét, suối có nét đứt ...

Xác định điểm chuẩn khởi đầu

- Ranh giới cuối cùng trên bản đồ là nơi người dân đi xa nhất, không kể đó là ranh giới của xã khác.
- Trong quá trình vẽ nên kết hợp với việc lấy các thông tin sau và yêu cầu người vẽ điền vào trong bản đồ: Tên của các ngọn núi, con sông, suối, khu vực hoặc những vật tiêu biểu mà chúng ta có thể gặp trên đường đi hoặc xác định trên bản đồ thường. Khoảng cách giữa các con sông, con suối, giữa núi này với núi nọ, thời gian di chuyển từ con suối này đến con suối khác, từ ngọn đồi này đến ngọn đồi khác. Trong quá trình vẽ, chúng ta phải hỏi người dân đến khi nào hết thông tin thì thôi. Tất cả thông số chỉ là ước lượng và dùng thuật ngữ của địa phương.

Tên các con sông, suối, ngọn núi... được điền vào

3.3 Màu của các đường vẽ:

- Đường chuẩn nên là màu đỏ để mọi người dễ phân biệt
- Nương rẫy là màu vàng

- Đồi núi: màu xanh đậm, nên vẽ có hướng từ thấp đến cao
- Sông suối màu xanh nhạt, sông thì có các nhánh rẽ

Tùy thuộc vào dự định và mục đích của người hướng dẫn phối màu sao cho dễ nhìn và mọi người có thể phân biệt

Thể hiện màu các đường vẽ

3.4 Cách lấy thông tin và điền thông tin vào bản đồ phục vụ cho công tác điều tra:

Tùy thuộc vào tính chất và mục đích của chuyến đi mà ta có cách tiếp cận thông tin khác nhau nhưng nhìn chung thông tin lấy được phải tương đối chính xác, đầy đủ và chi tiết, nên để người dân tự trả lời trước, nếu không được chúng ta mới gợi ý cho họ để tránh hiện tượng ừ cho qua chuyện. Vd: Thông tin về loài quan trọng, mọi người hay gặp ở khu vực nào? mô tả hình dạng, màu sắc, tầng suất gặp, mùa nào hay gặp, số lượng đàn, địa hình các nguy cơ ảnh hưởng đến sự tồn tại của các loài này: săn bắn, bẫy, nơi đâu là điểm nóng nhất của nạn săn bắn, vi phạm ... những thông tin này nếu trên bản đồ còn chỗ thì nên điền vào vì đây là những thông tin rất quan trọng đối với việc lập kế hoạch chuyến đi. Từ những thông tin có được kết hợp với bản đồ thường ta có thể xác định khu vực hạ trại, khu vực khảo sát...

3.5 Cách đối chiếu từ bản đồ phác thảo vào bản đồ địa hình. Dựa vào bản đồ địa hình có thể đối chiếu được nhờ đường bình độ, ký hiệu sông suối, việc đối chiếu sẽ không chính xác 100%.

Một bản đồ phác thảo hoàn chỉnh